

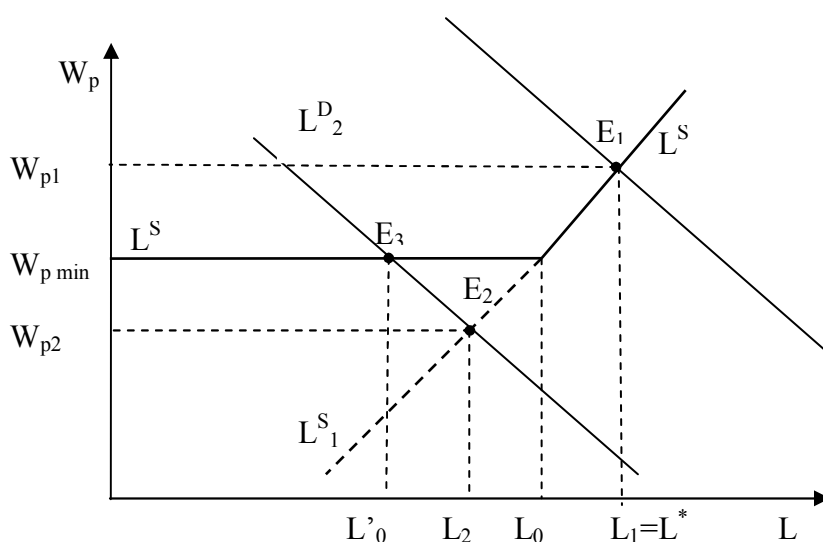
Міністерство освіти і науки України

Харківська національна академія міського господарства

І.А. Островський, С.Б. Тимофієва

**ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ТА
РОБОЧА ПРОГРАММА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
„МАКРОЕКОНОМІКА”**

**для студентів 2 курсу заочної форми навчання
галузь знань – 0305 „Економіка та підприємництво”
напрямів підготовки: 6. 030504 „Економіка підприємства”.
та 6.030509 „Облік і аудит”**

Харків – ХНАМГ – 2009

Програма навчальної дисципліни та робоча програма навчальної дисципліни „Макроекономіка” для студентів 2 курсу заочної форми навчання галузь знань – 0305 „Економіка та підприємництво” напрямів підготовки: 6. 030504 „Економіка підприємства” та 6.030509 „Облік і аудит” . – Харків: ХНАМГ, 2009 – 35 с.

Укладач : І. А. Островський, С.Б.Тимофієва

Програма побудована за вимогами кредитно-модульної системи організації навчального процесу.

Рецензент: кандидат економічних наук Єгорова О.Ю.

Затверджено на засіданні кафедри економічної теорії, протокол № 9 від 5 травня 2009

© І. А. Островський, С.Б. Тимофієва, ХНАМГ, 2009

Зміст

	Стор.
Вступ	4
1. Програма навчальної дисципліни	6
1.1. Мета, предмет та місце дисципліни	6
1.2. Інформаційний обсяг (зміст) дисципліни	7
1.3. Освітньо-кваліфікаційні вимоги	8
1.4. Рекомендована основна навчальна література	9
1.5. Анотації програми навчальної дисципліни	10
2. Робоча програма навчальної дисципліни	11
2.1. Структура навчальної дисципліни	11
2.2. Тематичний план навчальної дисципліни	12
2.3. Розподіл часу за змістовими модулями та формами навчальної роботи	21
2.4. Організація самостійної роботи	24
2.5. Засоби контролю та структура залікового кредиту	26
2.6. Порядок та критерії оцінювання знань, умінь і навичок студентів	27
2.7. Інформаційно – методичне забезпечення	30
2. 8. Додатки	32

Вступ

Макроекономіка є нормативною дисципліною навчального плану, яка забезпечує фундаментальну підготовку бакалаврів напрямів підготовки: „Економіка підприємства” та „Облік і аудит”.

Досліджуючи поведінку національної економіки як цілісної системи, макроекономіка оперує такими індикаторами економічного розвитку країни, як зростання або падіння обсягів національного виробництва, рівень безробіття і темп інфляції, стан державного бюджету і платіжного балансу, курс національної валюти, державний борг. Макроекономіка будучи теоретичною базою економічної політики держави, покликана розкрити можливості суспільства в особі держави впливати на економічний розвиток країни. Володіння макроекономічними знаннями дає змогу сьогоднішнім студентам у майбутньому кваліфіковано оцінювати зміни в економічній кон'юктурі та економічній політиці держави, приймати раціональні рішення у майбутній економічній діяльності. У зв'язку з цим важливого значення набуває підготовка висококваліфікованих фахівців, які могли би урахувати основні економічні закони у процесі професійної діяльності; захищати інтереси держави, поєднувати суспільні, колективні та індивідуальні інтереси; урахувати соціальні аспекти впливу рішень, що приймаються, на співробітників, споживачів, місцеві спільноти.

Рейтингова система оцінки знань студентів є частиною нових технологій навчання, яка значною мірою відповідає новим соціально-правовим умовам. Вона спрямована на підвищення виховної ролі навчальної дисципліни, стимулює самостійну роботу студентів, спонукає їх до ініціативи. Рейтингова система містить в собі не тільки оцінку успішності навчання, але й активізує студентів на придбання заохочувальних балів, посилює соціально-психологічні стимули, враховує несумлінність у навчальні за допомогою штрафних балів. Одним з елементів рейтингової системи є тестовий контроль знань, умінь і

навичок студентів, який дозволяє ефективно і об'єктивно оцінювати успішність студентів.

Дисципліна „Макроекономіка” є нормативною дисципліною для підготовки бакалаврів галузі знань – 0305 „Економіка та підприємництво” напрямів підготовки: 6.030504 – „Економіка підприємства” та 6.030509 „Облік і аудит”.

Програма розроблена на основі:

- ГСВОУ ОКХ бакалавра напряму підготовки 0501–„Економіка і підприємництво”2004 р.
- ГСВО ОПП підготовки бакалавра за спеціальностями напряму 0501– „Економіка і підприємництво” 2006 р.
- СВО ХНАМГ Навчальний план підготовки бакалавра напряму підготовки 6.030504 – „Економіка підприємства”, 30.08.2007 р.
- СВО ХНАМГ Навчальний план підготовки бакалавра напряму підготовки 6.030509 „Облік і аудит”, 30.08.2007 р.

Програма ухвалена кафедрою економічної теорії (протокол № 1 від 30 серпня 2007 р.) та Вченою радою факультету Економіки і підприємництва .

1. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. 1. Мета, предмет та місце дисципліни

Мета вивчення: формування системи знань з теоретичної макроекономіки, які відображають сукупні результати економічної діяльності країни та теоретичний інструментарій ринкового і державного регулювання національної економіки

Завдання: вивчення ключових положень базових макроекономічних теорій, ринкових механізмів та механізмів макроекономічної політики щодо регулювання економіки, набуття вмінь аналізувати результати функціонування національної економіки та оцінювати ефективність економічної політики держави.

Предмет вивчення у дисципліні : механізм функціонування та розвитку національної економіки.

Місце дисципліни в структурно-логічній схемі підготовки фахівця

Дисципліни, що передують вивченню даної дисципліни	Дисципліни, вивчення яких спирається на дану дисципліну
Політична економія	Міжнародна економіка Національна економіка Регіональна економіка

1. 2. Інформаційний обсяг (зміст) дисципліни

Модуль *Макроекономіка*

(5,0 / 180)

ЗМ 1. Теоретичні основи макроекономіки

Обов'язкові укрупнені навчальні елементи (теми)

Тема 1.1. Макроекономіка як наука.

Тема 1.2. Макроекономічні показники в системі національних рахунків.

Тема 1.3. Ринок праці.

Тема 1.4. Товарний ринок.

Тема 1.5. Грошовий ринок.

Тема 1.6. Інфляційний механізм.

ЗМ 2. Макроекономічна рівновага

Обов'язкові укрупнені навчальні елементи(теми)

Тема 2.1. Споживання домогосподарств.

Тема 2.2. Приватні інвестиції.

Тема 2.3. Сукупні витрати і ВВП.

Тема 2.4. Економічна динаміка.

ЗМ 3. Держава в системі макроекономічного регулювання.

ЗМ 4. Зовнішньоекономічна діяльність.

1.3. Освітньо-кваліфікаційні вимоги

(відповідно до галузей стандартів ОКХ та засобів діагностики (ЗД): виборниці функції, типові задачі діяльності та вміння (за рівнями сформованості), якими повинні оволодіти студенти внаслідок вивчення даної дисципліни)

Вміння (за рівнями сформованості) та знання	Сфери діяльності (виробнича, Соціально-виробнича, Соціально-побутова)	Функції діяльності у виробничій сфері (проектувальна, організаційна, управлінська, виконавська, технічна, інші)
Репродуктивний рівень Ураховувати основні економічні закони у процесі професійної діяльності	Виробнича	Організаційна
Алгоритмічний рівень За результатами аналізу законодавчих та нормативних актів України, використовуючи макроекономічні моделі, за допомогою зіставлення та порівняння приймати професійні рішення, адекватні державній економічній політиці.	Виробнича	Організаційна
Евристичний рівень На основі аналізу наявних економічних та природних ресурсів, застосовуючи моделі альтернативних витрат, за допомогою зіставлення та порівняння визначати альтернативні варіанти використання економічних ресурсів.	Соціально-виробнича	Проектувальна

1.4. Рекомендована основна навчальна література

1. Макроекономіка : Підручник / За ред. В.Д. Базилевича . – К.: Знання, 2004. – 851 с.
2. Панчишин С. Макроекономіка : Підручник . - К.: Либідь, 2001. – 614 с.
3. Перехідна економіка: Підручник / За ред. В.М.Гейця. – К.: Вища школа, 2003. – 591 с.
4. Савченко А.Г. Макроекономіка: Підручник. – 2 вид., без змін. – К.: КНЕУ, 2007. – 448 с.
5. Практикум з курсу макроекономіки (основні поняття, формули, тести, завдання, проблеми, література) для самостійної роботи студентів / Укл. Решетило В.П. – Харків: ХНАМГ, 2007. – 61 с.
6. Тестовий контроль знань, умінь і навичок з модуля „Макроекономіка”. (тестові завдання за змістовими модулями, підсумковий тест) / Укл. Решетило В.П., Островський І.А., Тимофієва С.Б. – Харків: ХНАМГ, 2007 – 51с.
7. Методичні вказівки до організації самостійної роботи, практичних занять та виконання контрольних робіт з дисципліни «Макроекономіка» (для студентів 2 курсу денної і заочної форм навчання напрямів підготовки: 6.030504 „Економіка підприємства” і 6.03509 „Облік і аудит”). Укл.: Островський І.А., Тимофієва С.Б. – Харків: ХНАМГ, 2009 – 120 с.

1.5. Анотації програми навчальної дисципліни

Макроекономіка

Мета вивчення: формування системи знань з теоретичної макроекономіки, які відображають сукупні результати економічної діяльності країни та теоретичний інструментарій ринкового і державного регулювання національної економіки.

Предмет дисципліни : механізм функціонування та розвитку національної економіки.

Змістовні модулі : теоретичні основи макроекономіки; макроекономічна рівновага; змішана закрита модель макроекономічного кругообороту; відкрита модель макроекономічного кругообороту.

Макроекономика

Цель изучения: формирование системы знаний по теоретической макроэкономике, которые отражают совокупные результаты экономической деятельности страны и теоретический инструментарий рыночного и государственного регулирования национальной экономики.

Предмет дисциплины: механизм функционирования и развития национальной экономики.

Модули содержания: теоретические основы макроэкономике; макроэкономическое равновесие; закрытая модель макроэкономического кругооборота; открытая модель макроэкономического кругооборота.

Macroeconomics

The purpose of studying: forming the system of knowledge on the mechanism of national economy functioning on the basis of modern macroeconomic theories developed by the world and home scientists as well as mastering skills of macroeconomic practice.

The content of the subject: the mechanism of national economy.

The modules of the content: the theoretical fundamentals of macroeconomies; macroeconomic balance; the closed model macroeconomic circulation; the open model macroeconomic circulation.

2. РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Структура навчальної дисципліни „Макроекономіка”

Призначення: підготовка бакалаврів	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо- кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів, відповідних ECTS – 5,0 Загальна кількість годин – 180 Змістових модулів – 4	Галузь знань – 0305 „Економіка та підприємництво” Напрями підготовки – 6.030504 „Економіка підприємства” та 6.030509 „Облік і аудит” Освітньо- кваліфікаційний рівень – бакалавр	Нормативна Рік підготовки 2-ий Семестри – 4 Аудиторні заняття: 18 год. Лекції – 8 год. Практичні заняття – 10 год. Самостійна робота – 162 год.: в.т.ч. контрольна робота 15 год. Види підсумкового контролю: екзамен – 4 семестр.

Примітка: співвідношення кількості годин аудиторних занять і самостійної роботи становить 10% до 90%.

У процесі навчання студенти отримують необхідні знання під час проведення аудиторних занять: лекційних та практичних. Лекційний матеріал дає студентіві основу знань з тих, чи інших проблем мікроекономічного аналізу орієнтує студентів у різноманітті навчальної літератури. Метою практичних занять – є поточна перевірка рівня засвоєння студентами навчального матеріалу з окремих тем дисципліни, які винесені на семінари. Крім цього на практичних заняттях передбачається проведення комплексно-модульного контролю, тобто перевірка рівня засвоєння навчального матеріалу кількох тем курсу. На практичні заняття виносяться найважливіші й

найскладніші питання дисципліни. При підготовці до практичних занять потрібно передусім прочитати конспект лекцій з відповідної теми, вивчити понятійний апарат і осягнути логіку навчального матеріалу. Далі доцільно звернутися до вивчення рекомендованої літератури відповідно до певної теми.

Велике значення у процесі вивчення й закріплення знань має самостійна робота студентів, завданням самостійної роботи є також отримання більш глибоких знань, як результату вивчення додаткових літературних джерел.

Робоча програма, матеріали для проведення лекційних, практичних та розподіл часу за змістовими модулями та формами роботи розроблені відповідно до вимог кредитно-модульної системи організації навчального процесу.

2.2 Тематичний план навчальної дисципліни.

Вивчаючи макроекономіку студенти повинні засвоїти систему економічних знань, на яких базується сучасний макроекономічний аналіз ; набути навички дослідження агрегованих показників економічного та соціального розвитку національної економіки шляхом використання універсального інструментарію та макроекономічного моделювання.

Пристаюючи до вивчення дисципліни „Макроекономіка” студенти повинні познайомитися з програмою навчальної дисципліни, осягнути її структуру та основні методи й форми навчання. Уявити основні види і форми контролю знань, умінь і навичок.

Тематичний план дисципліни „Макроекономіка” складається із чотирьох змістових модулів, кожен з яких включає певні навчальні елементи та питання, які розкривають механізм макроекономічного аналізу.

ЗМ 1. Теоретичні основи макроекономіки

Тема 1.1. Макроекономіка як наука.

Об'єкт і предмет макроекономіки. Місце макроекономіки в системі економічних наук. Об'єкт і предмет макроекономіки. Економічна система як об'єкт

макроекономіки. Суб'єкти економіки. Механізм функціонування економіки як предмет макроекономіки. Позитивна і нормативна функції макроекономіки. Макроекономіка економічна політика.

Методологія макроекономіки. Моделювання як основний метод макроекономічного аналізу. Припущення, екзогенні та ендогенні змінні макроекономічних моделей. Запаси і потоки як два види кількісних змінних.

Становлення та розвиток макроекономіки. Етапи становлення і розвитку макроекономіки.

Роль макроекономіки в житті суспільства. Ефективність економіки та головне завдання макроекономіки. Макроекономіка та економічна політика.

Тема 1.2. Макроекономічні показники в системі національних рахунків.

Система національних рахунків (СНР). Основні макроекономічні показники.

Система національних рахунків як нормативна база макроекономічного рахівництва. Методологічні принципи побудови системи національних рахунків. Основні категорії системи національних рахунків: інституціональні одиниці, сектори, рахунки, економічні операції.

Методи розрахунку ВВП. Валовий випуск та валовий внутрішній продукт (ВВП). Методи обчислення ВВП: виробничий, кінцевого використання, розподільчий. Валовий національний дохід та валовий національний дохід наявний. Макроекономічні показники на чистій основі. Номінальний та реальний ВВП. Поточні та постійні ціни. Індекс цін (дефлятор ВВП). Інфлювання та дефлювання ВВП. Визначення зміни реального ВВП при стабільних цінах та в умовах інфляції.

Похідні показники СНР та взаємозв'язок між ними. Чистий внутрішній продукт. Національний дохід. Особистий дохід. Доходи кінцевого споживання. Показники суспільного добробуту. Головна мета „політики добробуту”. Сутність показника чистий економічний добробут

Тема 1.3. Ринок праці.

Поняття ринку праці. Чинники попиту та пропозиції на ринку праці. Ринок праці та механізм його функціонування. Попит, пропозиція і рівновага на ринку праці. Особливості функціонування ринку праці в Україні.

Рівноваги на ринку праці: неокласичний та кейнсіанський підходи. Класична теорія ринку праці. Кейнсіанська теорія ринку праці. Теорія гнучкого ринку праці.

Поняття та форми прояву зайнятості. Ефективна зайнятість. Фактична зайнятість. Економічно активне населення. Стандартна зайнятість. Часткова зайнятість. Само зайнятість. Випадкова зайнятість. Тимчасова зайнятість.

Безробіття: поняття, причини виникнення та види. Класична концепція безробіття. Кейнсіанська концепція безробіття. Фрикційне, структурне і циклічне безробіття. Закон Оукена.

Наслідки безробіття. Державне регулювання зайнятості. Стимулювальна політика як метод зменшення безробіття та її інфляційні наслідки. Державна політика зайнятості. Державні програми сприяння зайнятості населення.

Тема 1.4. Товарний ринок.

Сукупний попит як функція від ціни. Крива сукупного попиту. Закон сукупного попиту та його фактори. Крива сукупного попиту. Цінові чинники сукупного попиту. Нецінові чинники сукупного попиту та вплив їх на його криву.

Сукупна пропозиція. Нецінові чинники сукупної пропозиції. Класична модель сукупної пропозиції і виробнича функція. Крива сукупної пропозиції в довгостроковому періоді. Кейнсіанська модель сукупної пропозиції. Крива сукупної пропозиції в короткостроковому періоді. Зміна цін і реального ВВП на різних ділянках короткострокової кривої сукупної пропозиції. Нецінові чинники сукупної пропозиції.

Макроекономічна рівновага у моделі „ AD – AS” . Довгострокова та короткострокова рівновага. Порушення подвійної рівноваги сукупним попитом та механізм її відновлення. Порушення подвійної рівноваги сукупною пропозицією та механізм її відновлення.

Тема 1.5. Грошовий ринок.

Пропозиція грошей. Грошовий мультиплікатор. Грошова пропозиція та грошові агрегати. Графік грошової пропозиції. Ефект грошового мультиплікатора.

Попит на гроші, його види. Попит на гроші для угод, попит на гроші як активи та їх графічна інтерпретація.

Механізм функціонування грошового ринку. Модель грошового ринку. Порушення та відновлення рівноваги на грошовому ринку.

Тема 1.6. Інфляційний механізм.

Поняття інфляції. Циклічна природа інфляції. Темп інфляції та його обчислення. Види інфляції залежно від її темпів. Інфляція попиту та інфляція витрат, очікувана та неочікувана інфляція.

Наслідки інфляції. Інфляційний податок. Стагфляція. Основні соціально-економічні наслідки інфляції. Антиінфляційна політика: форми та методи.

Взаємозв'язок інфляції і безробіття. Крива Філіпа. Стимулювальна політика як метод зменшення безробіття та її інфляційні наслідки. Крива Філіпса про зв'язок між інфляцією і безробіттям в короткостроковому і довгостроковому періодах. Висновки кривої Філіпса для політики зайнятості. Державні програми сприяння зайнятості населення.

ЗМ 2. Макроекономічна рівновага

Тема 2.1. Споживання домогосподарств.

Доходи домогосподарств і споживання. Функція споживання. Споживання як функція наявного доходу. Функція споживання. Графік споживання та заощадження.

Кейнсіанська концепція споживання. . Психологічний закон Кейнса. Графік

споживання та заощадження. Середня схильність до споживання та заощадження. Гранична схильність до споживання та заощадження.

Автономне споживання та чинники, які на нього впливають. Ініційоване споживання. Функція споживання з урахуванням фактора часу.

Теорії споживання. Мжчасовий вибір споживача І.Фішера, теорія життєвого циклу Ф.Модільяні і теорія перманентного доходу М. Фрідмена.

Тема 2.2. Приватні інвестиції.

Сутність та види інвестицій. Інвестиційні функції: кейнсіанська, класична. Функція інвестицій у житлове будівництво. Функція інвестицій у запаси.

Модель "заощадження - інвестиції" і макроекономічна рівновага. Заощадження і інвестиції. Класичний підхід урівноваження заощаджень з інвестиціями. Кейнсіанський механізм урівноваження заощаджень з інвестиціями. Структура заощаджень та їх трансформація в інвестиції.

Державна інвестиційна політика та її вплив на розвиток національної економіки. Роль інвестицій в економіці. Відсоткова ставка як чинник інвестиційного попиту. Номінальна та реальна відсоткові ставки. Податок на прибуток і чиста прибутковість інвестицій. Крива сукупного попиту на інвестиції. Чинники автономних інвестицій та їх вплив на криву інвестиційного попиту.

Тема 2.3. Сукупні витрати і ВВП.

Сукупні витрати і рівноважний ВВП. Сукупні видатки і рівноважний ВВП. Визначення рівноважного ВВП на основі методу «видатки — випуск». Фактичні та заплановані видатки. Модель «кейнсіанський хрест». Визначення рівноважного ВВП за методом «вилучення — ін'єкції». Система вилучень та ін'єкцій в економічному кругообігу. Приватні заощадження — інвестиції як спрощена модель економічної рівноваги.

Мультиплікатор витрат. Сутність і кількісна визначеність мультиплікатора витрат. Механізм мультиплікації автономних витрат. Графічний аналіз ефекту мультиплікатора.

Сукупні витрати і потенційний ВВП. Рецесійний розрив як наслідок дефіциту сукупних видатків. Графічна та математична інтерпретація рецесійного розриву. Інфляційний розрив як наслідок надмірних сукупних видатків. Графічна та математична інтерпретація інфляційного розриву.

Тема 2.4. Економічна динаміка.

Сутність, типи і вимір економічної динаміки. Фактори економічного зростання. Виробнича функція. Трансформація виробничих факторів у продукт. Внесок окремих факторів у економічне зростання.

Сучасні моделі прогнозування економічного зростання. Модель економічного зростання Солоу. Основні передумови моделі. Вплив запасу капіталу на економічне зростання. Стійкий рівень капіталоозброєності. Золоте правило нагромадження як критерій максимізації рівня споживання. Вплив приросту населення на економічне зростання. Вплив технічного прогресу на економічне зростання. Висновки моделі Солоу. Залишок Солоу. Економічне зростання на основі моделі AD—AS і кривої виробничих можливостей.

Економічні цикли. Циклічність як форма економічного розвитку. Сутність та структура економічного циклу. Види економічних циклів. Індикатори циклічних коливань. Графічний та вербальний аналіз фаз економічного циклу.

ЗМ 3. Держава в системі макроекономічного регулювання.

Сутність, функції та інструменти державного регулювання економікою. Економічні функції держави. Особливості макроекономічного регулювання в Україні. Теорії державного регулювання ринковою економікою. Кейнсіанська теорія як теоретична база державного регулювання економіки. Передумови виникнення кейнсіанської теорії. Критика кейнсіанцями класичного положення про невтручання держави в економіку. Основні положення кейнсіанської теорії про вплив держави на економіку. Держава в економічному кругообігу. Модель економічного кругообігу в умовах змішаної економіки. Відносини держави з іншими суб'єктами економічного кругообігу. Вплив держави на економічний

кругообіг. Вплив держави на економічну рівновагу. Чисті податки і трансформація функції споживання. Модель економічної рівноваги за методом «видатки — випуск». Державні та національні заощадження. Модель економічної рівноваги за методом «вилучення — ін'єкції» на базі сукупних і приватних інвестицій.

Фіскальна політика держави. Види фіскальної політики. Дискреційна фіскальна політика. Стимулювальна та стримувальна фіскальна політика. Граничний коефіцієнт податків і складний мультиплікатор видатків. Мультиплікатор податків. Мультиплікативний вплив державних закупівель і чистих податків на реальний ВВП. Мультиплікатор збалансованого бюджету. Автоматична фіскальна політика. Автоматичні чисті податки як вмонтовані стабілізатори. Стабілізаційний вплив на економіку автоматичної фіскальної політики в умовах падіння та зростання виробництва. Ефект гальмування автоматичної фіскальної політики та необхідність її доповнення дискреційною політикою. Фіскальна політика з урахуванням пропозиції. Наслідки фіскальної політики на основі моделі «сукупний попит — сукупна пропозиція». Вплив зниження податків на ВВП згідно з теорією економіки пропозиції. Наслідки стимулювальної податкової політики для державного бюджету. Крива Лаффера про залежність між податковими ставками і податковими надходженнями до бюджету.

Фіскальна політика та державний бюджет. Вплив фіскальної політики та циклічних коливань на державний бюджет. Фактичне, потенційне та циклічне бюджетне сальдо. Оцінка бюджетної політики в умовах повної та неповної зайнятості. Суперечність між стабілізаційною та бюджетною функціями фіскальної політики. Концепції збалансування державного бюджету. Джерела дефіцитного фінансування. Державний борг та ефекти витіснення. Емісійне фінансування бюджетного дефіциту та його наслідки.

Монетарна політика. Цілі та інструменти монетарної політики, її передатний механізм. Кількісне рівняння як концептуальна основа монетаристської теорії. Передатний механізм монетарної політики. Основні методи монетарної політики. Грошово-кредитне регулювання економіки. Банківський механізм розширення грошової пропозиції на основі депозитного мультиплікатора. Грошова

пропозиція з урахуванням депозитних та готівкових грошей. Грошова база, грошовий мультиплікатор і грошова пропозиція.

Монетарна політика у моделі „AD – AS”. Вплив монетарної політики на економіку: політика дорогих та дешевих грошей; антиінфляційна функція.

Модель „IS – LM” як теорія сукупного попиту у закритій економіці.

Товарний ринок і крива IS. Модель IS-LM як імітація одночасної рівноваги на товарному та грошовому ринках. Обґрунтування кривої IS та її рівняння.

Грошовий ринок і крива LM. Обґрунтування кривої LM та її рівняння.

Фіскальна і монетарна політика у моделі „IS – LM”.

Ефективність фіскальної і монетарної політики на основі моделі „IS – LM”.

Модель „IS-LM” як аналітичний засіб макроекономічної політики.

ЗМ 4. Зовнішньоекономічна діяльність.

Сутність, основні форми та механізм зовнішньоекономічної діяльності.

Зовнішньоторговельна діяльність і макроекономічна політика у відкритій економіці. Основні теорії міжнародної торгівлі.

Торговельна політика, чистий експорт і ВВП. . Рівноважний обсяг виробництва і доходу у відкритій економіці. Мала відкрита економіка. Велика відкрита економіка. Вплив чистого експорту на обсяг національного виробництва.

Вплив зовнішньої торгівлі на ВВП. Економічна рівновага в умовах відкритої економіки. Чистий експорт як компонент сукупних видатків. Гранична схильність до імпорту та складний мультиплікатор видатків. Мультиплікативний вплив чистого експорту на ВВП. Чинники чистого експорту.

Модель Манделла – Флемінга як теорія сукупного попиту у відкритій економіці. Рівновага товарного, грошового та зовнішнього ринків, Модель Манделла – Флемінга для малої відкритої економіки. Передумови побудови моделі Манделла – Флемінга. Рівноважна модель Манделла – Флемінга для відкритої економіки. Порівняльний аналіз грошово—кредитної, фіскальної та

зовнішньоторговельної політики при плаваючому і фіксованому обмінному курсах.

Поняття і структура платіжного балансу. Платіжний баланс. Рахунок поточних операцій та його складові. Рахунок капітальних операцій та його зміст. Сутність та роль автономної статті «Помилки та упущення». Резервні активи як регулююча стаття платіжного балансу. Модель платіжного балансу.

Валютний курс. Форми котирування валютного курсу. Види валютного курсу залежно від режиму його формування.

2.3. Розподіл часу за модулями і змістовими модулями та форми навчальної роботи студента.

Запропонований розподіл часу за модулями і змістовими модулями та форми навчальної роботи відповідає навчальним планам підготовки бакалаврів за напрямками 6.030504 – „Економіка підприємства „ та 6.030509 – „Облік і аудит” заочної форми навчання.

Таблиця 2.3.1. Розподіл часу за змістовими модулями.

Модулі (семестри) та змістові модулі	Всього, кредит/годин	Форми навчальної роботи				
		Лекц.	Сем., пр.	СРС	Ін д. робота	Підсумк. контроль
ЗМ 1. Теоретичні проблеми макроекономіки	1,5/54	3	4	47	-	-
ЗМ 2. Ринкова модель макроекономічного кругообороту	1,5/54	2	4	48	-	-
ЗМ 3. Держава в системі макроекономічного регулювання	1,0/36	2	2	34	-	-
ЗМ 4. Зовнішньоекономічна діяльність	1,0/36	1	-	35	-	-
РАЗОМ	5,0/180	8	10	162	-	-

Таблиці 2.3.2. Розподіл часу лекційного курсу (заочна форма навчання).

Зміст	Кількість годин за напрямом підготовки (шифр, аббревіатура)
	6.030504 ЕП 6. 030509 О і А
ЗМ 1. <i>Теоретичні основи макроекономіки.</i>	3
1. 1. Макроекономіка як наука.	0,5
1.2. Макроекономічні показники в системі національних рахунків.	0,5
1.3. Ринок праці.	0,5
1.4. Товарний ринок.	0,5
1.5. Грошовий ринок.	0,5
1.6. Інфляційний механізм.	0,5
ЗМ 2. <i>Ринкова модель макроекономічного кругообороту</i>	2
2.1. Споживання домогосподарств.	0,5
2.2. Приватні інвестиції.	0,5
2.3. Сукупні витрати і ВВП.	0,5
2.4. Економічна динаміка.	0,5
ЗМ 3. <i>Держава в системі макроекономічного регулювання</i>	2
ЗМ 4. <i>Зовнішньоекономічна діяльність.</i>	1
РАЗОМ	<u>8</u>

Таблиця 2.3.3. Розподілу часу практичних занять (заочна форма навчання).

Зміст	Кількість годин за напрямом підготовки (шифр, аббревіатура)
	6.030504 ЕП 6. 030509 О і А
ЗМ 1. <u>Теоретичні основи макроекономіки.</u>	4
1. 1. Макроекономіка як наука.	0,5
1.2. Макроекономічні показники в системі національних рахунків.	0,5
1.3. Ринок праці.	0,5
1.4. Товарний ринок.	1,0
1.5. Грошовий ринок.	1,0
1.6. Інфляційний механізм.	0,5
ЗМ 2. <u>Ринкова модель макроекономічного кругообороту</u>	4
2.1. Споживання домогосподарств.	1
2.2. Приватні інвестиції.	1
2.3. Сукупні витрати і ВВП.	1
2.4. Економічна динаміка.	1
ЗМ 3. <u>Держава в системі макроекономічного регулювання</u>	2
ЗМ 4. <u>Зовнішньоекономічна діяльність.</u>	-
РАЗОМ	<u>10</u>

2.4. Організація самостійної роботи студентів.

У процесі опанування модуля „Макроекономіка” окрім лекційних та практичних занять (які є аудиторною роботою) значна роль належить самостійній роботі студентів. Самостійна робота розрахована на формування практичних навичок у роботі студентів зі спеціальною літературою, орієнтування їх на інтенсивну роботу, критичне осмислення здобутих знань і глибоке вивчення теоретичних і практичних проблем макроекономічного аналізу. Значною, особливо для студентів заочної форми навчання, є роль самостійної роботи студентів у підготовці до поточного і підсумкового контролю знань й умінь.

На самостійну роботу відповідно навчальним планам підготовки бакалаврів заочної форми навчання за напрямками 6.030504 – „Економіка підприємства „ та 6.030509 – „Облік і аудит” заочної форми навчання припадає 162 години. У таблиці 2.4.1. подано розподіл часу самостійної роботи за змістовими модулями та формами роботи.

Таблиця 2.4.1. Розподіл часу самостійної роботи за її формами

Форми самостійної роботи (за змістовими модулями)	Години	Форма звіту
ЗМ 1. Теоретичні основи макроекономіки	47	
1.Огляд основної та додаткової літератури	8	Конспект
2. Вивчення понятійного апарату змістового модулю	8	Конспект
3. Самостійний розгляд питань: „Неокласична та кейнсіанська теорії механізму функціонування ринку праці”. „Особливості сучасної інфляції в Україні”.	10	Конспект
4. Розгляд контрольних запитань і прикладів тестових завдань.	6	Відповіді у зошиті для практичних занять
5. Обговорення та вибір теми контрольної роботи	5	Тема, план контрольної роботи
6. Розв’язання типових задач змістового модулю	10	Відповіді у зошиті для практичних занять

1	2	3
ЗМ 2. Ринкова модель макроекономічного кругообороту	48	
1.Огляд основної та додаткової літератури	8	Конспект
2. Вивчення понятійного апарату змістового модулю	8	Конспект
3.Самостійний розгляд питань: «Функція споживання з урахуванням фактора часу». «Специфіка інвестицій у житлове будівництво». „Економічна динаміка в Україні ”.	11	Конспект
4. Розгляд контрольних запитань і прикладів тестових завдань. Підготовка до поточного тестування.	8	Відповіді у зошиті для практичних занять
5. Написання контрольної роботи	5	Текст контрольної роботи
6. Розв'язання типових задач змістового модулю	8	Відповіді у зошиті для практичних занять
ЗМ 3. Держава в системі макроекономічного регулювання	32	
1.Огляд основної та додаткової літератури	6	Конспект
2. Вивчення понятійного апарату змістового модулю	6	Конспект
2. Самостійний розгляд питань: «Форми й методи державного регулювання економіки», «Проблеми розвитку банківської системи України»	8	Конспект
4. Розгляд контрольних запитань і прикладів тестових завдань.	5	Відповіді у зошиті для практичних занять
5.Розв'язання типових задач змістового модулю.	8	Рішення у зошиті для практичних занять
ЗМ 4. Зовнішньоекономічна діяльність	35	
1.Огляд основної та додаткової літератури	6	Конспект
2. Вивчення понятійного апарату змістового модулю	6	Конспект
3. Самостійний розгляд питань: «Проблеми членства України в СОТ», «Структура платіжного балансу»	8	Конспект

Продовження табл. 2.4.1.

1	2	3
4. Розгляд контрольних запитань і прикладів тестових завдань. Підготовка до поточного тестування	4	Відповіді у зошиті для практичних занять
5. Подання контрольної роботи на кафедру та її захист	5	Контрольна робота, її захист
6. Розв'язання типових задач змістового модулю	6	Відповіді у зошиті для практичних занять
РАЗОМ	162	

2.5. Засоби контролю та структура залікового кредиту

Таблиця 2.5.1. Засоби і форми поточного контролю

Види контролю та їх стислий зміст	Обсяг у годинах	
	Денне навчання	Заочне навчання
1. Тестування		1,0
2. Виконання контрольної роботи		15,0

Таблиця 2.5.2. Засоби і форми підсумкового контролю

Види контролю та їх стислий зміст
1. Іспит за екзаменаційними білетами, які включають два теоретичні питання і задачі.

2.6. Порядок та критерії оцінювання знань, умінь і навичок студентів.

Педагогічний контроль є обов'язковим елементом навчання як складової процесів освіти, пізнання. Контроль – це система перевірки і оцінювання результатів навчання, тобто контроль знань, умінь і навичок студентів як результату вивчення модуля „Макроекономіка”. Практика і чисельні наукові дослідження підтверджують стимулюючу роль різноманітних видів контролю у мотиваційній поведінці студентів.

Для визначення рівня знань, умінь і навичок студентів при вивченні модуля „Макроекономіка” використовуються наступні форми і методи контролю:

- Поточний контроль за результатами самостійного вивчення кожного змістового модуля передбачає виявлення рівня засвоєння студентом-заочником лекційного матеріалу і вміння використовувати його для вирішення практичної ситуації, приводиться на практичних заняттях підчас сесії у вигляді письмової роботи, яка передбачає тестування і розв'язання задач. (Приклад завдання поточного контролю Додаток 1).
- Оцінювання роботи студентів на практичних заняттях, передбачає оцінку систематичності та активності роботи студента при обговоренні питань тієї чи іншої теми.
- Підсумковий контроль. За умовами кредитно-модульної системи організації навчального процесу до підсумкового контролю допускаються студенти заочної форми навчання, які написали і захистили контрольну роботу, відвідували лекційні та практичні заняття. Підсумковий контроль здійснюється за екзаменаційними білетами у письмовій формі у шостому семестрі (Приклад екзаменаційного білету Додаток 2).

Одним з елементів рейтингової системи є тестовий контроль знань, умінь і навичок студентів, який дозволяє ефективно і об'єктивно оцінювати успішність студентів є тестовий контроль.

Тестовий контроль знань, умінь і навичок студентів дозволяє ефективно й об'єктивно оцінювати успішність студентів. Критерії оцінювання тестових завдань залежать від їх типу. *Тест-завдання закритої форми* різняться за принципами побудови і відповідно мають і різні оцінювальні бали. Прості альтернативні тест-завдання оцінюються 1 бал. Тест-завдання з простим множинним вибором за принципом класифікації оцінюються в 2 бали. Тестові завдання з множинним вибором за принципом кумуляції оцінюються в 2 бали. Тестові завдання з множинним вибором за принципом циклічності оцінюються в 2 бали. Тестові завдання за принципом подвійної альтернативи оцінюються в 2 бали. Тестові завдання на відповідність (на асоціативні зв'язки) дають можливість установити знання фактів, взаємозв'язків і знання термінології, позначень, методик тощо. Оцінюються в 2 бали одна правильна відповідь. Тестові завдання на порівняння і протиставлення (на аналіз взаємозв'язку) оцінюються в 5 балів. Тестові завдання, побудовані за принципом запитань із множинними відповідями. Тестові завдання з множинними відповідями „правильно-неправильно” оцінюються в 5 балів.

Тестові завдання на визначення причинної залежності оцінюються такі тест завдання в 5 балів.

Тест-задачі передбачають перевірку навиків практичного застосування теоретичних знань, уміння робити економічні висновки й прогнози щодо діяльності економічних суб'єктів у певних виробничих ситуаціях. Оцінюються такі тест-завдання в 5 балів.

Графічні завдання передбачають перевірку навиків графічного мислення та вміння образно представляти ту чи іншу вербальну ситуацію. Оцінюються залежно від складності завдання (графіку) від 3 до 7 балів.

Тестові завдання відкритого типу передбачають вільні відповіді. Оцінюються – в 1 бал - одне правильно вставлене слово, позначення, показник тощо. При написанні формул 3—5 балів в залежності від складності формул.

Розв'язання задач передбачає перевірку навиків практичного застосування теоретичних знань, уміння робити економічні висновки та прогнози щодо

діяльності економічних суб'єктів в певних виробничих ситуаціях. Оцінюються такі завдання від 5 до 10 балів, в залежності від складності задачі.

Отримані при вимірюванні різними методами й за різні види робіт (написання та захист контрольних робіт, розв'язання задач, результати тестування) оцінки, бали, відсотки складають врешті комплексну підсумкову (екзаменаційну) оцінку.

Студент отримує оцінку „відмінно”, якщо він засвоїв основні поняття і категорії; вільно оперує необхідним науковим матеріалом; може самостійно аналізувати фактичний та науковий матеріал і робити узагальнення; може проаналізувати теорії, погляди, факти, що відображені в літературі; вільно володіє матеріалами; дає обґрунтовані відповіді на всі питання.

Студент отримує оцінку „добре”, якщо він засвоїв поняття, але в ряді випадків є неточності; оперує необхідним матеріалом, але зустрічаються неточності; може самостійно аналізувати фактичний матеріал, але узагальнення викликає труднощі; дає відповіді на всі питання, але проблеми висвітлюються не повністю; відповіді дає на всі питання, але матеріал одного з питань не повністю розкриває проблему, є неточності.

Студент отримує оцінку „задовільно”, якщо він засвоїв поняття і категорії нечітко, не послідовно; відчувається недолік знання наукового і фактичного матеріалу; може переказати учбовий матеріал з елементами практичного аналізу; відповіді на запитання дає не повні, допускає вагомі помилки.

Студент отримує оцінку „незадовільно”, якщо він не засвоїв основні поняття й категорії; не знає наукового і фактичного матеріалу; може лише переказувати учбовий матеріал; не може обґрунтувати відповіді на жодне питання; не може відповісти на питання екзаменаційних білетів

2.7. Інформаційно-методичне забезпечення

Бібліографічні описи, Інтернет адреси	ЗМ, де застосовується
1. Рекомендована основна навчальна література (підручники, навчальні посібники, інші видання)	
1. Макроекономіка : Підручник / За ред. В,Д. Базилевича. – К.: Знання, 2004. – 851 с.	1 – 3
2. Панчишин С. Макроекономіка: Підручник.-К.,2001	1 – 3
3. Савченко А.Г. Макроекономіка Підручник. – 2-ге вид., без змін. – К.: КНЕУ, 2007. – 448 с.	1 – 3
2. Додаткові джерела (довідники, нормативні видання, сайти Інтернет тощо)	
1. Перехідна економіка:Підручник /За ред.В.М.Гейця.- К.,2003	2
2. Селищев А.С. Макроэкономика. – СПб.: Питер, 2001. – 448 с.	1 – 3
3. Тарасевич Л.С. Макроэкономика. – М.: Юрайт-Издат, 2003. – 650 с.	1 – 3
4. Тітьонко О.М. Система макроекономічного рахівництва. – К.: КНЕУ, 2002. – 188 с.	1
3. Методичне забезпечення (реєстр методичних вказівок, інструкцій до лабораторних робіт, планів семінарських занять, комп'ютерних програм, відео-аудіо-матеріалів, плакатів тощо)	
1. Тестовий контроль знань, умінь і навичок з модуля „Макроекономіка”. Тестові завдання за змістовими модулями (для студентів усіх форм навчання / Укл. Решетило В.П., Островський І.А., Тимофієва С.Б. – Х.:ХНАМГ, 2007 – 51с.	1 – 3
2. Практикум з курсу макроекономіки (основні поняття, формули, тести, завдання, проблеми, література) для самостійної роботи студентів денної форми навчання спеціальностей „Економіка підприємства”, „Облік і аудит”/ Укл. Решетило В.П. – Х.:ХНАМГ, 2007. – 61 с.	1 – 3

4. Ресурси інтернет	
Цифровий репозиторій ХНАМГ: http://eprints.ksame.kharkov.ua .	1 – 3
5. http://www.bank.gov.ua	2, 3
6. http://www.kmu.gov.ua	2, 3
7. http://www.me.gov.ua	2, 3
8. http://www.minfin.gov.ua	2, 3
9. http://www.ssmc.gov.ua	2, 3
10. http://www.ukrstat.gov.ua	1 – 3
11. http://www.worldbank.org.ru	2, 3

Модуль „Макроекономіка”. Завдання поточного контролю
ЗМ 3. Держава в системі макроекономічного регулювання.

Варіант 1.

I. Встановіть відповідність у вигляді комбінації цифр і букв

А. Пропозиція грошей

Б. Грошова база

В. Автоматичні стабілізатори

Г. Політика дешевих грошей

Д. Об'єкт оподаткування.

1. Заходи зі збільшення пропозиції грошей у країні.
2. Показник, який містить готівку на руках у населення і банківські резерви.
3. Кількість грошей, наявна у національній економіці на певний момент часу.
4. Автоматичні чисті податки, які обернено впливають на ВВП і в такий спосіб можуть стабілізувати економіку країни.
5. Величина, на яку мають скоротитися сукупні видатки, щоб зменшити рівноважний ВВП до рівня повної зайнятості.
6. Усе те, з чого стягується податок (заробітна плата, прибуток підприємств, кількість землі тощо)

II. Графічні тестові завдання

1. Дайте графічний аналіз рівноваги на грошовому ринку, якщо рівень процентної ставки змінюється від r_0 до r_1 , а пропозиція грошей незмінна.
2. Намалюйте криву Лаффера та поясніть її економічну сутність.

III. Запишіть формулу, за якою визначається

1. Запишіть формулу депозитного мультиплікатора
2. Запишіть формулу, за якою визначається фактичне бюджетне сальдо.
3. Запишіть формули, за якими визначаються простий і складний мультиплікатори видатків.
4. Запишіть формулу, за якою визначається банківські резерви.

IV. Розв'язати задачі

1. Державні видатки та чисті податки збільшилися на 100 тис. грошових одиниць. Гранична норма споживання дорівнює 0,75. Податкова ставка (коефіцієнт податків) 0,2. Визначити мультиплікатори державних видатків, податків та збалансованого бюджету.
2. Визначити приріст грошової пропозиції, якщо вихідний приріст депозитів за рахунок грошової емісії становить 200 тис. гр. од., норматив обов'язкових резервів 10%, або 0,1.
3. Визначити розмір державних закупівель (G) і державного споживання (C_g), якщо $Y = 1000$, $C = 600$, $I = 300$, $I_g = 50$.
4. Грошова маса (M) становить 10 млрд. гр. од. Грошова одиниця здійснює в середньому 4 обороти ($V = 4$). Умовний фізичний обсяг національного виробництва (Q) становить 400 млн. од. Визначити середній рівень цін, а також її зміну при зростанні M на 10 % та зниженні Q на 5 %.

ХНАМГ

(назва навчального закладу)

Напрямок підготовки : **6.030504 – „Економіка підприємства” та
6.030509 – „Облік і аудит”**

Навчальний предмет: **Макроекономіка**

Семестр 4

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 1

1. Основні макроекономічні показники в системі національних рахунків.
2. Середня схильність до споживання та заощадження. Гранична схильність до споживання та заощаджень.
3. Розв'язати задачі.

Задача 1.

Державні видатки та чисті податки збільшилися на 100 тис. грошових одиниць. Гранична норма споживання дорівнює 0,75. Податкова ставка (коефіцієнт податків) 0,2. Визначити мультиплікатори державних видатків, податків та збалансованого бюджету.

Задача 2.

Розрахуйте номінальний ВВП, дефлятор, відсоткове відставання реального ВВП від потенційного, потенційний ВВП, якщо реальний ВВП склав 100 млрд. грош. од., зниження цін досягло 10%, фактичний рівень безробіття – 8%, а природний – 6%.

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

Програма навчальної дисципліни та робоча програма навчальної дисципліни „Макроекономіка” для студентів 2 курсу заочної форми навчання галузь знань – 0305 „Економіка та підприємництво” напрямів підготовки: 6.030504 „Економіка підприємства” та 6.030509 „Облік і аудит”. – Харків: ХНАМГ, 2009

Укладачі: Ігор Анатолійович Островський

Світлана Борисівна Тимофієва

План 2009, поз. 478Р

Підп. до друку 22.05.2009

Формат 60 x84/1/16

Папір офісний

Друк на ризографі.

Умовн.-друк. арк. 1,5

Обл.-вид.арк. 1,8

Замовл. № 4534

Тираж 10 прим.

61002, Харків, вул. Революції, 12

Сектор оперативної поліграфії ЦНІТ ХНАМГ

61002, Харків, вул.. Революції, 12